
Nekrológ

MÉSZÁROS ISTVÁN

1931–2002

Amikor Mészáros Istvántól búcsúzunk, az első reakciónk a hitetlenkedés. Hihetetlen, hogy búcsúzunk kell tőle, hiszen halála előtt egy nappal, szeptember 10-én még együtt ünnepeltünk az Akadémián, és Ő ugyanolyan volt, mint mindig: nevetett, viccelődött, sugárzott belőle az életöröm, a vitalitás. Új kollégákat készült beavatni azon a héten az általa mesterfokon művelt és szeretett hipnózis rejtelseibe, és két hét múlva újra találkozni készült a szakma legkiválóbb nemzetközi képviselőivel a 9. Európai Hipnózis Kongresszuson, Rómában. – És mégis elment, mégis búcsúzunk kell Tőle. Most már így marad meg bennünk örökre, ahogy vidáman készül az új tanítványokkal való találkozásra és a komoly tudományos eszmecserekre.

És talán jó is, hogy így búcsúzunk Tőle, hiszen így is élt: mindig örömmel, vidáman dolgozott, élvezte a munkát, a hipnózist, a kutatást, a gyógyítást, a tanítást, a munkatársaival, tanítványaival való foglalkozást, élvezte az életet. És ezt a vitalitást, ezt az örömet, ezt a munkakedvet maga körül sugározva másoknak is át tudta adni. Így tudta létrehozni egy sokáig az okkultizmus körébe sorolt, gyanúsnak minősített, sőt szinte tiltott területen, a hipnózis területén azt a keményen és örömmel dolgozó munkacsoportot, amely mára világviszonylatban is elismert eredményekkel gazdagította a hipnózis tudományos kutatását, és amelyből a hipnózis hazai gyakorlati, gyógyító felhasználását magára vállaló és újra elterjesztő Magyar Hipnózis Egyesület kialakult.

Mészáros István nagy utat tett meg. Attól kezdve, hogy a Leningrádi Egyetem végzős orvostanhallgatójaként megtanult hipnotizálni, és a hipnózist az akkori Szovjetunióban legnagyobb problémát jelentő területen, az alkoholelvonásban gyógyításra használta, a *hipnózissal való foglalkozás* – egy ilyen magával ragadó, karizmatikus személyiségnél nyilván nem véletlenül – *végigkísérte az egész életét*. Hazajöve – kezdeti állatkísérletes munkája után – először a budapesti Orvostudományi Egyetem Élettani Intézetében, majd az ELTE Összehasonlító Élettani Tanszékén, később a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Pszichológia Intézetében, s végül a Károli Gáspár Református Egyetemen mindvégig a hipnózis idegéletteni háttérmechanizmusait kutatta. Eredményei – amelyeket akadémiai doktori értekezésében és hipnózis-monográfiájá-

Elhangzott dr. Mészáros István professzor temetésén, 2002. október 21-én.

ban foglalt össze, és amelyek széles nemzetközi visszhangot váltottak ki – sok tekintetben úttörő jelentőségűek. Nemcsak a hipnózis alapmechanizmusait segítenek megérteni, hanem a hipnózis gyógyító hatásának hátterét is, így áttételesen a hipnózis gyakorlati felhasználását is előmozdítják. Egy ilyen ingoványos területen, mint a hipnózis, különösen fontos a kontrollált, *komoly tudományos háttér*. Mészáros István biztos idegélet-tani tudása, kutató munkája, tudományos igényessége jelentős szerepet játszott abban, hogy az 1950-es évek tiltása után a hipnózis hazánkban újra polgárjogot nyert a tudományos diszciplínák körében.

Tudományos tevékenységének szerves kiegészítője volt *pedagógiai munkássága*. 1955-től először orvostanhallgatóknak, azután biológusoknak, majd 1971-től több pszichológus generációnak tanította meg az élettan alapjait. Emellett 1970-től a hipnózis módszerének, technikáinak, felhasználásának átadását is megkezdte. Először csak közvetlen munkatársainak – magam is így tanultam meg tőle 15 éves közös munkánk elején a hipnózis alapjait –, azután 1974-től a Pszichoterápiás Hétvégeken a pszichoterápia iránt érdeklődő orvosok, pszichológusok egyre szélesebb körének demonstrálta a módszert. Később még többeknek és még mélyebben tanította a hipnózist az 1980-ban a Magyar Pszichiátriai Társaságon belül megalakult Hipnózis Munkacsoport, később Hipnózis Szekció, s 1991-től a Magyar Hipnózis Egyesület szervezett tanfolyamain.

A hipnózistechnikák átadása közben sem feledkezett meg a hipnózis tudományos alapjainak hangsúlyozásáról. Egyrészt mindvégig részt vett a hipnózis elméleti oktatásában, másrészt a vezetésével készült doktori disszertációk szigorú, de mégis biztató baráti kritikájával segítette tanítványait is a hipnózis tudományos megközelítésében. Jellemző adalék, hogy a Magyar Hipnózis Egyesület örökös tiszteletbeli elnökeként továbbra is aktív szerepet vállalt az egyesület tudományos színvonalának fenntartásában: mint a Tudományos Bizottság elnöke, ő adott visszajelzést az évenkénti Hipnózis Találkozókra benyújtott előadások szerzőinek, és ezeken a találkozókön, műhelyeken tanította a hipnózis tudományos kutatásának módszereit.

Abban, hogy hazánkban mára teljes mértékben polgárjogot nyert a hipnózis, hogy egyetemeken kutatják és oktatják, hogy bevonult a pszichoterápiás posztgraduális képzésbe, hogy elismert tudományos diszciplína lett, s emellett egyre szélesebb körben alkalmazzák a gyógyításban is, Mészáros Istvánnak oroszlánrésze van. Szakmai kiválóságának és a hipnózis elfogadtatása terén végzett jelentős munkásságának elismeréseképpen ezért a Magyar Hipnózis Egyesület 1995-ben örökös tiszteletbeli elnökévé választotta, az Európai Hipnózis Társaság pedig 1996-ban legmagasabb szakmai kitüntetését, a Franz Anton Mesmer emlékérmét adományozta neki.

De talán mindennél jobban mutatja Mészáros István életének és munkásságának jelentőségét az, hogy milyen sokan valljuk – így vagy úgy – tanítványának magunkat, nemcsak itt Magyarországon, hanem – ahogy a nagyszámú részvétnyilvánítás, e-mail, levél mutatja – szerte a világban is; hogy milyen sokunknak adta át örömét, érdeklődését, tudását, jókedvét, és ezzel milyen sokunkban keltette életre a szeretetet, a hipnózist, a kutatást, a gyógyítást, a tanítást, a munkát, végső soron az Élet szeretetét.

Köszönjük Professzor Úr, köszönjük Pista!

Bányai Éva

Budapest–Farkasrét, 2002. október 21.